

LITERATURA

L'escriptura i la consciència

L'escriptura d'un diari personal permet a la protagonista de *Quadern prohibit* prendre consciència de la seva vida, no prou satisfactòria en molts aspectes i injustament constreta, considera, pel fet de ser una dona. La Valeria encarna els principis que sempre va defensar Alba de Céspedes, l'autora romana.

JOSEP GRAS

La protagonista de *Quadern prohibit* (fins ara inèdita en català; la primera traducció al castellà de *Quaderno proibito*, publicada originàriament el 1952, fou el 1958 a càrrec de l'editor José Janés) és una dona valenta, insatisfeta amb la vida que duu en el si d'una família de classe mitjana, amb un marit i dos fills als quals dedica tot el seu temps —llevat de les hores que treballa en una oficina—, i plena de contradiccions. Som a Roma, als anys cinquanta del segle passat: la ciutat i el país sencer es refan com poden en època de postguerra.

És quan decideix escriure un diari personal, d'amagat de tot-hom —encara més de les persones properes que estima— que pren consciència de les limitacions i dels greuges que la sotmeten pel fet de ser una dona. La Valeria troba en l'escriptura dels seus pensaments, de les emocions que la interpel·len,

el mitjà prodigiós que l'ha d'ajudar a replantejar-se moltes coses i a recuperar una autoestima gairebé desapareguda. Escriure es converteix en un acte clandestí, durant estones de soledat manllevades al descans, però absolutament imprescindible per poder retrobar un nou sentit no tan enganyosament complaent a la seva existència quotidiana, i més revelador: “Des que he començat a escriure, ja no em sembla que totes les coses que passen a casa nostra siguin boniques de recordar”, confessa una mica perplexa.

A través d'aquest exercici introspectiu en què reflexiona sobre ella mateixa i sobre el dia a dia a casa, gaudint de les bones estones, però també encarant els conflictes que inevitablement sorgeixen, derivats del desgast dels anys de matrimoni, dels canvis en el comportament dels fills a mesura que entren en l'edat adulta, del sentiment de tedi i desamparança que molts cops s'apodera d'ella, la Valeria aprèn a afirmar-se, a qüestionar la funció que se li ha assignat dins del nucli familiar, a desaprovar relacions d'artificiosa amistat que ha mantingut fins ara només per salvaguardar la

imatge, les aparences. Però en molts moments també se sent culpable, perquè pensa que no “té dret” —fa servir aquestes paraules— a robar temps que hauria d'utilitzar per atendre Michele, el marit, i els seus fills Riccardo i Morella. Es resisteix a acceptar que existeix una vitalitat rejuvenidora més enllà de la llar coneguda: en els passeigs solitaris que fa per la ciutat nocturna quan surt de la feina i, fins i tot —encara que li costi reconèixer-ho— en el tracte i en la mirada del director de l'oficina.

Quadern prohibit mostra una dona intel·ligent, condicionada lògicament per una educació que enalteix la primacia dels valors masculins, amb inquietuds intel·lectuals i cada cop més conscienciada de la necessitat de viure amb autonomia. La Valeria, com l'autora d'aquesta novel·la, fa seves les reivindicacions que ja va sostenir en el seu moment Virginia Woolf a *Una cambra pròpia* (1929) i reclama poder tenir el seu espai, la llibertat per escriure i per ser ella en definitiva.

Alba de Céspedes Bertini (Roma, 1911 - París, 1997), filla de pare cubà que fou ambaixador a Roma i de mare italiana, és considerada una de les escriptores italianes més importants del segle XX i una figura intel·lectual sempre compromesa amb el context històric en què va viure: militant de la Resistència; impulsora de la revista antifeixista *Mercurio* (1944-1948); pionera en la defensa dels drets socials i laborals de les dones, no va deixar mai de lluitar pel reconeixement de la seva escriptura. “No puc imaginar la meua vida sense escriure”, deia l'autora de *Nessuno torna indietro* (1938; *Nadie vuelve atrás*, novel·la que aparegué en castellà els anys quaranta i cinquanta en edicions de Luis Miracle i José Janés, i que la

Alba de Céspedes

projectà internacionalment) en una de les notes del seu diari. *Alba de Céspedes Diario. 1935-1992* (Mondadori, 2020) és, segons Marina Zancan —professora de la Universitat de Roma La Sapienza i experta en l'obra d'Alba de Céspedes—, “la història de tota una vida filtrada per la imaginació i la consciència, narrada en la reflexió interior, a través d'un camí de coneixement d'un mateix i del món”.

Quadern prohibit, com altres novel·les destacades de l'escriptora, va ser traduïda a una vintena d'idiomes. *Dalla parte di lei* (1949), *Il rimorso* (1962), *La bambolona* (1967) o la publicada originàriament en francès *Sans autre lieu que la nuit* (1976), quan Alba de Céspedes ja vivia a París de manera estable des de 1968 (*En la oscuridad de la noche*, Plaza & Janés, 1980), en són bons exemples. Tot i que, com ja s'ha esmentat, el títol que la situà amb força en el panorama literari europeu d'aleshores va ser *Nessuno...*: vint-i-dos països, divuit llengües, arribà a la catorzena edició a Itàlia el 1940.

Al ressò internacional de les obres de qui també va conrear ocasionalment poesia, a més de

periodista i guionista cinematogràfica (*Le Amiche*, 1955, d'Antonioni) hi va contribuir el tarannà cosmopolita i políglota de l'escriptora, la trajectòria de la qual es va moure principalment entre Roma, París i Cuba.

Però, com se sol dir, els escriptors només tenen una pàtria, que és l'escriptura, el seu territori més íntim i intransferible, com el de la Valeria amb el seu quadern ple de vida.

Quadern prohibit

ALBA DE CÉSPEDES

Traducció d'Elisabet Ràfols

Navona

Barcelona, 2022

320 pàgines

HISTÒRIES DE LLUNA VELLA

de JOSEP COLOMER

NOVETATS 3i4

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a

Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual en

www.tresiquatre.cat

